

Преди 160 години се състоя Първият международен конгрес по химия

Евгени Головински

Не ще се изненадаме като разберем, че научните срещи за това взаимно осведомяване не са от вчера. Необходимостта от научни срещи и дискусии на всякакво равнище става особено видима през XIX век, когато природните науки – химия, физика, биология, геоло-

гия и сродните им направления – бележат особено забележимо развитие. Бихме казали, че тъкмо тези науки правят

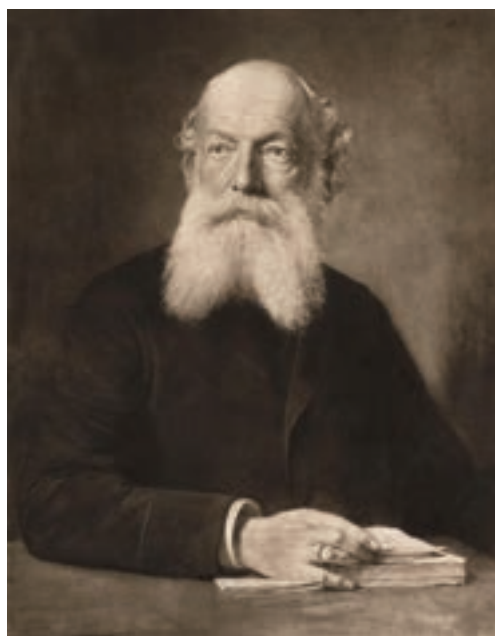
Днес всеки, който се занимава с фундаментална или приложна наука, се осведомява редовно за това какви национални, регионални или международни професионални срещи се предприемат в областите, в които работи. Това е един от начините специалистът да бъде в течение със събитията, които стават в науката – у дома и навън. Потребността от подобно осведомяване нараства много бързо заради повишаването на броя и качеството на откритията и изобретенията, особено в природните науки.

нал (1869), Абрахам Линкълн (Abraham Lincoln, 1809 – 1865) става президент на САЩ (1860); през 60-те години на

професионалното общуване особено актуално и необходимо. И развитието в тази насока достига върхове, непознати дотогава. Това се отнася до всички области – социалната и държавната, духовната и битовата. Започва строежът на Сuezкия ка-

века рисуват например Мане (Edouard Manet, 1832 – 1883) и Сезан (Paul Sezane, 1839 – 1906); Чарлс Дарвин (Charles Robert Darwin, 1809 – 1882) пише труда си за произхода на видовете (1859); Луи Пастър (Louis Pasteur, 1822 – 1895) съобщава за своите изследвания върху алкохолната ферментация (1852), а Александър фон Хумболт (Alexander von Humboldt, 1769 – 1859) споделя с обществеността резултатите от неговите прочути световни пътешествия. Не бива да мислим, че наука като химията би могла да изостане от останалите по обем и значимост на постиженията.

През първата половина на XIX век творят десетки именити химици, които оставят трайна диря в историята. Тогава биват изолирани и описани за пръв път извънредно важни органични съединения, някои от които ще има да изграят първата водеща роля в промишлеността и стопанството. Така, през 1844 – 1848 г. Луи Пастър разделя кристалите на ляво- и дясновъртящи соли на киселини; Аугуст Хофман (1818 – 1892) изолира за пръв път бензен от каменно-възления камран (1845); Асканио Соберо (1812 – 1888) открива нитроглицерола (1846); Станислао Каницаро (Stanislaò Cannizzaro, 1826 – 1910) в съавторство получава цианамид; Марселен Бертело (Mecellin Berthelot) обнародва съобщенията си върху бензена, фенола и нафталина (1851). Едновременно с това в органичната химия възникват проблеми, които започват все по-ясно да пречат на развитието ѝ. Оказва се, че рационалните формули на веществата, показващи състава и строежа им са се написвали по различен начин. Например, водата е била изобразявана с четири формули, а за оцетната киселина са били използвани деветнадесет (!) формули. Ставало все по-ясно, че се налага въвеждането на

Фридрих Аугуст Кекуле (Friedrich August Kekule, 1829 – 1896).

Събужда интерес за организирането на международен конгрес по химия. Кекуле е виден немски химик-органик. Учил се е при Либих, Дюма, Вюрц. Професор по химия в Хайделберг, Гент и Бон. Един от бащите на органичната химия

общоприет начин за уеднаквяване на изписването на химичните съединения.

Това налагало някой да подхване идеята за споразумение за постигане на единство по общите въпроси на химическата наука. Един от най-авторитетните по онова време учени, Кекуле (Friedrich August Kekule, 1829 – 1896) поема отговорността за организиране на международно събрание по химия. През 1858 г. Кекуле работи върху учебник по органична химия и за пореден път се среща с проблеми по излагането на основни положения на тази наука. Един от тях е бил свързан с дефинирането и правилно-

Станислао Каницаро (Stanislao Cannizzaro, 1826-1910).

Горещ поддръжник на идеята за международен конгрес по химия. Получава образованието си в Палермо (Сицилия) и в Неапол. Емигрира във Франция, работи с Пири в Париж и с Шевроил. В Италия става професор по химия в Генуа, Палермо и Рим. Автор на класическия труд „Конспект на курса по химическа философия“ (1858)

то използване на такива понятия като „**атом**“, „**молекула**“ и „**еквивалент**“. Липсата на единство у химиците при използването им е била една от причините за международно обсъждане. През

есента на 1859 г. Кекуле споделя идеята си за провеждане на международна среща на химиците с някои колеги, които горещо го подкрепят.

Създава се инициативна група от химици, която решава да бъде свикан конгрес на 3 септември 1860 г. в немския град Карлсруе. Особено значим принос за организирането и провеждането на този международен конгрес по химия изиграва, освен Кекуле, и младият темпераментен и перспективен химик Станислао Каницаро (Stanislao Cannizzaro, 1826 – 1910). За голямо удовлетворение на химиците, конгресът се осъществява и се открива в предлагания ген.

Първият международен конгрес по химия в Карлсруе изиграва извънредно важна роля в развитието не само на химията, но и на науката изобщо. На това забележително научно събитие участват 140 химици от всички европейски страни. На този конгрес се уточняват еднозначно фундаменталните понятия „**атом**“, „**молекула**“ и „**еквивалент**“. (Днес едва ли има ученик по света, който да не знае, че понятията „атом“ и „молекула“ са различни и че това различие е било прието чрез гласуване!).

Първият международен конгрес по химия бива посрещнат от химическата общественост с категорично удовлетворение. Мнозина учени-химици изказват публично положителната си преценка за резултатите от конгреса. Сред тях е например Дмитрий Менделеев, който многократно отбелязва извънредно важната роля на конгреса в Карлсруе за развитието на химическата наука. ■